

ROZTRHNĚTE SVÁ SRDCE, NE ODĚV

Jóel 2,12-17

kázání ze soboty 3. 5. 2014 – br. Balcar Michal

Oslovení

Dnes bych chtěl oslovit jenom část našeho sboru. Druhé části se má promluva týkat nebude a nebudu nijak dotčen, pokud čas mého kázání využije k jiným aktivitám. Chci dnes mluvit k hříšníkům. Spravedliví se mohou zabývat čímkoli jiným, je oslovit nechci. Mé kázání totiž bude voláním k pokání a spravedliví pokání nepotřebují. Potřebují ho pouze hříšníci. Oslovit chci specificky adventistické hříšníky, protože volání k pokání, které zazní skrze biblický text, je určeno těm, kteří očekávají den Hospodinův, tedy den, kdy Hospodin sestoupí a zasáhne radikálně do lidských dějin.

Biblický text Jóel 2,12-17

Nyní tedy, je výrok Hospodinův, navraťte se ke mně celým srdcem, v postu, pláčů a nářku. Roztrhněte svá srdce, ne oděv, navraťte se k Hospodinu, svému Bohu, neboť je milostivý a plný slitování, shovívavý a nejvyšší milosrdný. Jímá ho lítost nad každým zlem. Kdo ví, nepojme-li ho opět lítost a nezanechá-li požehnaní, a zase budou obětní dary a úlitby pro Hospodina, vašeho Boha. Trubte na polnici na Sijónu, uložte půst, s volejte slavnostní shromáždění! Shromážděte lid, posvěťte sbor, sezněte starce, shromážděte pacholátka i kojence od prsů, ať vyjde ženich ze svého pokojíku, nevěsta ze své komůrky. Ať mezi chrámovou předsíní a oltářem pláčou kněží, sluhové Hospodinovi, ať prosí: „Ušetři, Hospodine, svůj lid, nevydávej své dědictví potupě, ať mezi nimi nevládnou pronárody. Proč se má mezi národy říkat: „Kde je jejich Bůh?“

Poznámky k textu

Slova, která čteme, jsou velmi závažná, protože jsou to slova, která promlouvá sám Hospodin (potvrzení v verši 12). Nemluví tedy prorok. Mluví přímo Bůh. Slovo je tedy mimořádně závažné.

Hebrejské myšlení vždy umísťuje důležité věci na začátek. V našem textu se jedná o přímou výzvu, ba rozkaz – *navraťte se ke mně!* Zbytek textu je výkladem toho, jak se máme navrátit.

Jaké je pokání

Jsme zváni k pokání, což byla ve starověku silně ritualizovaná činnost. Projevovala se navenek tím, že člověk vykonávající pokání oholil svou bradu, hlavu a začal sama sebe zasypávat popelem. Výrazným vnějším znakem pokání bylo roztržení oděvu. Co mělo symbolizovat? Já mám za to, že uvědomění si, že jsme Hospodinu vydáni na milost, ale i nemilost. Kajícíník je před Bohem nahý, obnažený a bezbranný. Nemá co nabídnout.

V té chvíli Jóel svůj příkaz specifikuje způsobem, který je překvapivý, protože vlastně nesplnitelný. Nestačí roztrhnout oděv, ale je třeba roztrhnout celé srdce člověka. Srdce bylo pro starověkého Žida nejhlubší hlubinou lidského nitra. Pokání tedy nesmíme prožívat polovičatě, ne jen tak trochu, ne jen naoko, ale naplno. Hospodin nás vede, abychom se káli vážně, nechali si Boží slovo pustit na kůži. Dokonce pod kůži.

Hebrejské slovo, které je přeloženo jako oděv, má také druhý význam. V hebrejštině znamená také přetvářku nebo obojakost. Hospodin tedy vyzývá k pokání, kdy máme před ním být opravdoví.

Z této skutečnosti vyplývají dvě věci:

- před Hospodinem není možné hrát hry. Tak jak hrajeme hry před sebou navzájem a přináší nám to výhody, před Hospodinem to není možné. On ví, jací jsme.
- před Hospodinem není potřeba hrát hry. Z řečeného ovšem vyplývá i velmi osvobozující moment. Nemusíme před Bohem být lepší, než jsme. Nemusíme se tvářit lepší než jsme.

Jaký je Bůh

Vykonat takové pokání, které po nás vyžaduje Hospodin Jóelovými ústy, vyžaduje odvalu. Odhalení sama sebe může být děsivou zkušeností. Proto nás Hospodin ujišťuje o jedné zásadní věci – on nám neublíží – je totiž Bůh milostivý, plný slitování, shovívavý a nanejvýš milosrdný. Jedná se vlastně o pět synonym. Důraz na to, že Bůh je milostivý, je mimořádně velký. Jedná se o ozvuk Ex 34,6-7. V knize Exodus pronáší Mojžíš (nebo je to snad sám Bůh?) Boží jméno. Boží jméno je esence toho, jaký Bůh je!

Jaká je Boží reakce

Hospodin nás ujišťuje o tom, jaký je a přesto text jakoby zaváhá. Kdo ví? Vyjadřuje Jóel nejistotu nad Božím jednáním? Pochybuje? Spíše se jedná o důraz na to, že Hospodin není automat, je živou bytostí, je svrchovanou bytostí. Ano, Hospodin je milosrdný, ale je to Bůh. Hospodin je někdo mimo naše chápání a vnímání. Je milostivý, ale vždy platí, že nemáme nárok na jeho reakci. Nefunguje to tak, že bychom do Boha vhodili pokání a dole nám vypadlo požehnání.

Kdo má činit pokání

Výzva k pokání se týká všech. Dokonce i kojenců. Situace je natolik naléhavá, že stojí za to přerušit svatbu. Běžný život zůstává stát, protože den Hospodinův je blízko! Výzva k pokání také stírá sociální rozdíly. Blížící se den Hospodinův přináší naplnění zaslíbení teologického výroku apoštola Pavla, který říká, že v Kristu již nebude „ani muž, ani žena, ani otrok, ani svobodný, ani Řek, ani Žid.“

Navraťte se, navrátím se

V textu je třikrát použité stejné sloveso. Jedná se o sloveso „navrátit se“. Dvakrát jsme zváni k pokání my lidé, potřetí je subjektem slovesa Bůh. Jedná se o 14. verš, který v Kralickém překladu říká: „*Kdo ví, neobráti-li se...*“ Obrácení tedy není pouze záležitostí lidskou, ale i Boží. Hospodin čeká na lidské obrácení a vykročení k němu. V té chvíli se on sám obrátí a vykročí směrem k nám.

Jaká byla Boží reakce na pokání v Jóelově době

Horlivě se ujme Hospodin své země a se svým lidem bude mít soucit. Hospodin se ozve a řekne svému lidu: Hle, posílám vám obilí, mošt i čerstvý olej, abyste se nasytili, a už vás nevydám potupě mez pronárody. ... Neboj se země, jásej a raduj se, neboť veliké věci vykoná Hospodin. Neboj se, dobytku na poli, stepní pastviny se zazelenají, strom zase ponese ovoce, fíkovník a réva vydají úrodu. Jásejte synové Sijónu, radujte se z Hospodina, svého Boha, neboť vám dá učitele spravedlnosti a jako na začátku vám sešle hojnost dešťů podzimních a jarních. Humna budou plná obilí, lisy budou přetékat moštem a čerstvým olejem. ... Budete jíst dosyta a budete chválit jméno Hospodina, svého Boha, který s vámi tak podivuhodně jednal. A můj lid nebude navěky zahanben. Poznáte, že já jsem uprostřed Izraele. Já jsem Hospodin, váš Bůh a jiného Boha není. A můj lid nebude navěky zahanben.

יואל

Michelangelo Buonarroti: Prorok Joel
(freska v Sixtinské kapli)

Bronzová socha Joela,
Biblická zahrada u Jeruzaléma